
BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice

*Agencija za ravnopravnost spolova
Bosne i Hercegovine*

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministry for Human Rights and Refugees

*Gender Equality Agency of
Bosnia and Herzegovina*

IZVJEŠTAJ
REGIONALNA RADIONICA
„IMPLEMENTACIJA REZOLUCIJE VIJEĆA
SIGURNOSTI UN-a 1325 – ŤENE, MIR I
SIGURNOST“

20-21. septembar 2006. godine

Sarajevo

20. 09. 2006. godine

Lista učesnika/ca:

- **Samra Filipović-Hadžić**, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine
- **Mark Guthrie**, OSCE/ODIHR
- **Nada Drobnjak**, Kancelarija za ravnopravnost spolova Republike Crne Gore
- **Tamara Šterk**, Ured za ravnopravnost spolova Republike Hrvatske
- **Jovana Trancevska**, Ministarstvo rada i socijalne politike Republike Makedonije
- **Jelica Rajsajić-Čapaković**, Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova Vojvodine
- **Zijad Hasić**, Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
- **Mubera Ušanović**, Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
- **Vlatka Komšić**, Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
- **Meliha Alić**, Komisija za jednakoost spolova Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine
- **Džems Sulejmanagić**, Komisija za jednakopravnost spolova Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine
- **Senad Šarganović**, Komisija za jednakopravnost spolova Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine
- **Milosava Jakovljević**, Odbor za jednake mogućnosti Narodne skupštine Republike Srpske
- **Muhamed Smajić**, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine
- **Milorad Lojović**, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine
- **Sadeta Čelomerović**, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine
- **Ana Vuković**, Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine
- **Ane Jakšić**, Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine
- **Milena Jurić**, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine
- **Anja Ebnöther**, Centar za kontrolu oružanih snaga Ženeva, DCAF
- **Megan Bastick**, Centar za kontrolu oružanih snaga Ženeva, DCAF
- **Ivana Varunek**, Ambasada Švicarske u Bosni i Hercegovini
- **Erik Lind**, Ambasada Švedske u Bosni i Hercegovini
- **Ingrid Kraiser**, OSCE/ODIHR
- **Elma Spahić**, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine
- **Maida Čehajić**, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine
- **Senada Odošajić**, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine
- **Jelena Milinović**, Gender centar Republike Srpske
- **Azir Mrčanović**, Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine
- **Sejda Beširević**, Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine
- **Jasminka Mujezinović**, Fondacija lokalne demokratije, Sarajevo
- **Lana Jajčević**, Udruženje žene, Banja Luka

- **Jadranka Miličević**, Fondacija Cure, Sarajevo
- **Nada Koprivica**, SOS Telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić, Crna Gora
- **Savka Todorovska**, SOZM Makedonija
- **Nataša Dokovska**, SOZM Makedonija
- **Marija Perković**, Žene u crnom, Srbija
- **Nada Dabić**, Esperanca, Vojvodina
- **Dunja Mijatović**, Regulatorna agencija za komunikacije
- **Kika Babić-Svetlin**, Razvojni program Ujedinjenih nacija UNDP-BiH
- **Lara Obrenović**, OSCE BiH
- **Barbara Chiarenza**, OSCE BiH

Otvaranje/uvodni govor

Direktorica Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, gospođa **Samra Filipović-Hadžić**, pozdravila je sve prisutne i zaželjela im dobrodošlicu. Zahvalila je OSCE/ODIHR i Misiji OSCE-a u Bosni i Hercegovini na podršci u realizaciji druge faze projekta „Implementacija Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 – Žene, mir i sigurnost“, što su omogućili organizaciju i ove regionalne radionice.

Uvodni govor direktorice Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine:

Nasilje u oružanim sukobima, zasnovano na spolu, je sve češće. Žene su najbrojnije žrtve rata. Napadaju se žene i djevojčice, koje se koriste kao oruđe nasvirepije osvete. Degradacija žene u jednom društvu, znači ujedno i degradaciju samog društva.

Žena je bit porodice, ona rađa i odgaja djecu, nove članove društva. Njena moralna destabilizacija, destabilizacija je i porodice kao osnovne društvene ćelije.

Napastvovanje žena izbjeglica, masovna silovanja žena, sa kojima smo se našlost sreli za vrijeme oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini i regionu, silovanje žena radi namjernog inficiranja HIV-om, su fenomeni koji su sveprisutniji u različitim dijelovima svijeta, kada su ratni konflikti u pitanju.

Nasilje nad ženama, kao izraz neravnoteže moći i neravnopravnosti spolova, prisutno je vijekovima u svim oblicima historijskog razvoja, u svim društvima bez obzira na politički i ekonomski sistem, bogatstvo, rasu ili kulturu. Od rođenja do smrti, žene se suočavaju sa diskriminacijom i nasiljem od strane države, zajednice i porodice. Najmanje svaka treća žena na svijetu tokom svoga života će biti žrtva nasilja.

U Bosni i Hercegovini veliki broj žena suočava se sa problemom porodičnog nasilja. Naše društvo počiva na dubokim patrijarhalnim temeljima, tako da žene žrtve nasilja ne uživaju podršku društva i suočene su sa tradicionalnim predrasudama i nerijetko nastavljaju život sa nasilnom osobom, prvenstveno zbog ekonomske zavisnosti i straha za djecu. Trgovina osobama, naročito trgovina ženama radi vršenja prostitucije, predstavlja problem koji je posljednjih godina ostao i zuzetno aktuelan na prostorima Bosne i Hercegovine. Naime, otvaranje državnih granica, prelazak na tržišnu ekonomiju, povećanje nezaposlenosti i siromaštva, raspad državne strukture i smanjenje kontrole kretanja u nekim dijelovima Evrope, stvorili su povoljne uslove na prostorima naše države za razvoj ilegalne trgovine, a posebno trgovine ljudskim bićima radi seksualnog iskorištavanja i na prostorima naše države.

Cijela ideja parlamentarne demokratije počiva na jednakoj zastupljenosti svih njenih građana i građanki. Društvo bez punog učešća žena i muškaraca u svim sferama života je nedemokratsko društvo. Izgradnja savremenog društva zavisi, između ostalog, i od ženskih radnih sposobnosti, njihovih iskustava i stavova. Nedostatak ravnoteže između društvenog uticaja žena i muškaraca znači redukciju u mnogim mogućnostima bosanskohercegovačkog društva. Kao što se navodi u izvještaju Svjetske banke iz 1999. godine, demokratija i ravnomjerna zastupljenost spolova garantira bolji ekonomski razvoj.

Nadamo se da će predstojeći Parlamentarni izbori u Bosni i Hercegovini, kao i izbori u drugim zemljama regiona, donijeti dugo željene promijene i da će se konačno žene početi prepoznavati kao kvalitetne političarke i liderice. Zbog toga, s pravom možemo reći da je od suštinskog značaja za društvo u cjelini, ravnomjerno učešće i podjela odgovornosti žena i muškaraca u političkom i javnom životu, kao što je definisano članom 15. Zakona o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine.

Nakon govora, direktorica Agencije za ravnopravnost spolova BiH, dala je riječ gospodinu **Marku Guthrie**, zamjeniku Odjela za ljudska prava, OSCE/ODIHR. Gospodin Guthrie je izrazio zadovoljstvo što je prisutan ovom događaju. Također je zahvalio Agenciji za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine i Nezavisnom birou za humanitarna pitanja IBHI-BiH za organizaciju ovog seminara. Implementacija Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 jedan je od prioriteta OSCE/ODIHR. Rezolucija je samo politički okvir i treba se koristiti kao sredstvo, pretočiti u političku volju. Gospodin Guthrie je također naglasio da je ova radionica prilika da se produbi regionalna saradnja i daju konkretne preporuke za implementaciju Rezolucije 1325.

Gospođa Filipović-Hadžić je zamolila učesnike/ce da se predstave....

Nakon toga, data je riječ gospođi **Nadi Drobnjak**, šefici Kancelarije za ravnopravnost spolova Vlade Republike Crne Gore, koja je govorila o **Deklaraciji o kooperaciji između institucionalnih mehanizama za integrisanje gendera u zemljama zapadnog Balkana** – korelacija u procesu implementacije Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 - Žene, mir i sigurnost. Gospođa Drobnjak je podsjetila da je saradnja gender mehanizama iz zemalja regiona započela 2000. godine, te da je posljednjih godina ova saradnja pojačana i osnažena. Godine 2003. sastanci su se većinom odvijali u Banja Luci, Sarajevu i Zagrebu, 2004. godine u Crnoj Gori, da bi posljednjih godina Bosna i Hercegovina preuzela primat i većina susreta dešava se upravo u Sarajevu. Razmjenom informacija jačale su jedna drugu i koristila su se tuđa iskustva.

Gospođa Drobnjak je također navela da je 2001. godine u Crnoj Gori održana Regionalna konferencija o ulozi žena u konfliktnom periodu, te da na toj konferenciji niko nije spomenuo Rezoluciju 1325. O njoj se tada nije znalo, iako je već bila donesena prije godinu dana.

Na konferenciji koja je održana u Sarajevu 2004. godine, kada se govorilo o Rezoluciji 1325 i kada se na neki način ovaj pravni dokument demistifikovao, zaključeno je da svi već primjenjujemo odredbe ove Rezolucije u svakodnevnom radu, iako o njima nismo bili ni informisani.

U oktobru 2005. godine, na regionalnoj konferenciji u Sarajevu, prepoznata je potreba za institucionalizacijom do tada dobro uspostavljene saradnje. Stoga je potpisana **Deklaracija o kooperaciji između institucionalnih mehanizama za integrisanje gendera u zemljama zapadnog Balkana**, koja u sebi sadrži sedam oblasti: Institucionalni mehanizmi za gender ravnopravnost; Gender ravnopravnost i razvojne strategije; Gender ravnopravnost, obrazovanje i nove tehnologije; Gender ravnopravnost u politikama i

donošenju odluka; Gender ravnopravnost i nasilje; Gender ravnopravnost i kultura i mediji; Gender ravnopravnost i zdravlje.

Institucionalni mehanizmi za gender ravnopravnost iz zemalja regije susretali su se i nakon potpisivanja Deklaracije. U martu 2006. godine, održana je regionalna radionica u Sarajevu sa Nj.E. Swanee Hunt, čiji su ciljevi bili: Razumijevanje značaja implementacije Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325 – Ťene, mir i sigurnost; Osnatiiti zajednički rad regionalnih mehanizama za integriranje gendera (zagovaranje); Naglasiti važnost izgradnje koalicije i umrežavanja i izraditi plan za implementaciju zajedničke agende. Tom prilikom, zemlje regiona su preuzele obavezu da budu lideri u regionu za svaku od oblasti Deklaracije. Bosna i Hercegovina je zadužena za oblast obrazovanja i obećano je da će se uspostaviti postdiplomski „Gender studiji“, što je i urađeno.

U Crnoj Gori su završeni opći izbori, koji Bosni i Hercegovini predstoje. Formirat će se nove vlade i parlamenti. Crna Gora ima loše iskustvo s pripremom Nacrta ustava, koji je urađen daleko od očiju javnosti i nije gender senzitivan. Trenutno je prioritet Kancelarije za ravnopravnost polova Vlade Crne Gore da se pokrene inicijativa kako bi se taj Nacrt ustava revidirao s aspekta gendera.

Nakon kratke pauze za kafu, nastavljen je rad seminara, kroz **prezentacije vladinih predstavnica o aktivnostima na implementaciji Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 – Ťene, mir i sigurnost.**

Tamara Šterk, Ured za ravnopravnost spolova Republike Hrvatske

Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova 2006-2010.

- Strateški dokument Vlade RH i Hrvatskog sabora
- Cilj: Uklanjanje diskriminacije i uspostavljanje stvarne ravnopravnosti spolova provedbom politike jednakih mogućnosti
- Druge nacionalne politike, programi, strategije integralni su dio Nacionalne politike za ravnopravnost spolova i čine cjeloviti sustav promicanja ravnopravnosti spolova na svim razinama
- “Zakon o ravnopravnosti spolova” iz 2003. godine pravna je podloga za donošenje dokumenta, a dio je i obveza RH na području zaštite ljudskih prava Ťena i provedbe politike jednakih mogućnosti (temeljem meĐunarodnih ugovora, statusa članice u UN-a i VE i obvezama u procesu pridruŤivanja EU)
- Nositelj izrade i predlađač Vladi RH: Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH www.ured-ravnopravnost.hr
- Radna skupina za izradu dokumenta bila je sastavljena od predstavnika/ica drŤavnih tijela i organizacija civilnog društva
- Dokument prošao široku javnu raspravu tijekom dva mjeseca
- 14.9.2006. godine usvojen na sjednici Vlade i upućen u proceduru Hrvatskom saboru (parlamentu)
- Za provedbu Nacionalne politike zaduŤena su drŤavna tijela u suradnji s udrugama, sindikatima i drugim organizacijama civilnog društva
- Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH osnovat će radnu skupinu za:
 - praćenje rodno osjetljive statistike
 - izradu pokazatelja uspješnosti provedbe
- Ured za ravnopravnost spolova nadzire provedbu Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova i svake dvije godine izvještava Vladu o njenoj provedbi.

Prioritetna tematska područja

- 1.) Unaprjeđenje i promicanje zaštite ljudskih prava žena,
- 2.) Stvaranje jednakih mogućnosti na tržištu rada,
- 3.) Uvođenje rodno osjetljivog odgoja i obrazovanja,
- 4.) Uravnoteženje sudjelovanja žena i muškaraca u procesima odlučivanja,
- 5.) Suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama,
- 6.) Unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite žena i
- 7.) Daljnje osnaživanje institucionalnih mehanizama i metoda provedbe politike jednakih mogućnosti.

1. Područje zaštite ljudskih prava žena

- Na prijedlog ženskih udruga (BaBe, Ženska mreža Hrvatske) uvršten poseban cilj:
- **Cilj: 1.8. Postići integraciju rodne perspektive u sigurnosnu politiku zemlje te promicati primjenu Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti UN-a i obveza iz Pekinške platforme**
- 1.8.1. Provest će se sustavno prikupljanje i analiza podataka o ulozi žena u ratnim stradanjima, njihovom doprinosu izgradnji mira, posljedicama rata na žensku populaciju u RH, a rezultate i preporuke integrirati u socijalnu i razvojnu politiku, poštujući pritom različitost potreba muškaraca i žena u ratnom i poratnom razdoblju. (Prema članku 16. Rezolucije UN-a 1325)
- Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo obrane, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, u suradnji s udrugama
- Rok provedbe: 2008.
- 1.8.2. Uključivat će se stručnjakinje za pitanja roda u političke aktivnosti vezane za izgradnju mira, regionalnu suradnju i sigurnost u zemlji. (Prema člancima 2. i 6. Rezolucije 1325)
- Nositelji: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova
- Rok provedbe: 2007 - 2010.
- 1.8.3. Preispitat će se programi obuke za pripadnike/ce sigurnosnih službi iz perspektive rodne ravnopravnosti i ljudskih prava žena. (Prema čl. 5 i 7. Rezolucije 1325)
- Nositelji: Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova, Sigurnosno-obavještajna agencija, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Hrvatsko vojno učilište, Policijska akademija
- Rok provedbe: 2007 - 2008.
- 1.8.4. Osigurat će se veća zastupljenost žena u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama RH, s posebnim naglaskom na njihovoj većoj zastupljenosti na rukovodećim položajima.
- Nositelji: Ministarstvo obrane RH, Oružane snage RH
- Rok provedbe: 2007 - 2010.

Jovana Trančevska, Ministarstvo rada i socijalne politike Republike Makedonije

Izgradnja kulture mira je svjetski projekat u kome i Republika Makedonija nosi svoj udio odgovornosti.

Kultura mira implicitno uključuje ravnopravnost odnosa između spolova i podrazumijeva da će u procesu njenog ostvarivanja aktivno učešće imati podjednako i muškarci i žene.

Inicijative pretočene u konkretne aktivnosti u pravcu smanjenja odbrambenih troškova, proizvodnje i međunarodne trgovine oružjem, su osobito značajne kada su u pitanju male i siromašne države, kakva je Republika Makedonija, zato što ogromni izdaci za vojsku negativno utiču na mogućnosti svestranog i društvenog razvoja i prosperiteta.

Nacionalni plan akcije za rodnu ravnopravnost u segmentu očuvanja mira i izgradnje kulture mira u RM uključuje sljedeće strateške ciljeve:

1. Povećanje učešća žena u razrešavanju međunarodnih konflikata na svim nivoima, prije svega u okviru UN, OSCE i drugih međunarodnih organizacija i institucija.
2. Podržavanje zaljubljenosti za smanjenje vojnih troškova i kontrolu naoružanja, namijenivši te troškove ka razvoju ekonomije i društvenog standarda.
3. Unapređenje nenasilnih i miroljubivih prihoda ka razrešenju konflikata preko organizovanja i osposobljavanja timova za obuku žena i muškaraca svih uzrasta i njihova primjena u svim ostalim oblastima života.
4. Razvijanje svijesti i umijeća da se traži i daje oprostaj i pomirenje između konfliktnih strana
5. Tolerancija i poštovanje različitosti i otvaranje dijaloga
6. Preobražaj informacija i medijuma ka kulturi mira
7. Stimuliranje doprinosa žena ka unapređenju kulture mira
8. Kreiranje edukativnih programa za djecu i starije o njegovanju kulture mira preko promovisanja tolerancije, nenasilnih i miroljubivih sredstava
9. Obezbeđenje zaštite, pomoći i obuka izbeglicima vezano za ostvarivanje međunarodne zaštite, u saglasnosti sa međunarodnim dokumentima.

Aktivnosti za vrijeme unutrašnjeg vojnog konflikta

Početkom marta 2001. godine, Republika Makedonija se suočila sa unutrašnjim vojnim konfliktom u blizini sjeverne granice Kosova. Većina žena se osjetila obavezanim da preuzmu neke konkretne aktivnosti i da na taj način doprinesu ponovnom uspostavljanju mira i stabilnosti države.

Za vrijeme konflikta u Makedoniji se organizovalo mnoštvo aktivnosti (skupovi sa mirovnim porukama, apeli, press konferencije o miru, okrugli stolovi, dijalozi i sve to u kontekstu da prevlada razum i da se stavi kraj ovoj vojnoj krizi).

Međutim, čak i kad je vojna kriza bila okončana nisu prestale ove aktivnosti, ali je njihov cilj bio poboljšanje međuetničkih odnosa i promovisanje vrijednosti mira, tolerancije i međuetničkog razumijevanja.

Apel međunarodnoj zajednici

Makedonski ženski lobi, u kome aktivno učestvuje i Odjeljenje za unapređenje ravnopravnosti spolova, kad je započeo vojni konflikt u Makedoniji, također je organizovalo mnoštvo aktivnosti s ciljem da što prije vrati mir u zemlji.

Poslan je apel međunarodnoj zajednici i mnogim drugim adresama u zemlji i inostranstvu. U Apelu su bila 4 zahteva – zaštita teritorijalnog integriteta Republike Makedonije, zaštita makedonske sjeverne granice, humanitarna pomoć žrtvama konflikta i ekonomska pomoć za razvoj Makedonije.

5. Evropska ministarska konferencija o jednakosti između žena i muškaraca Saveta Evrope

Od 22-23. januara 2003. godine, Republika Makedonija je bila dočelnica 5. Evropske ministarske konferencije o jednakosti između žena i muškaraca Saveta Evrope. Ministri iz 46 država članica Saveta Evrope usvojili su Deklaraciju i Program za akciju, prema kojima aktivnosti Saveta Evrope treba da se fokusiraju na sljedeće glavne ciljeve: promocija jednakih mogućnosti, prava, sloboda i odgovornosti žena i muškaraca, sprečavanje nasilja nad ženama i trgovine ljudima. Na konferenciji je bila usvojena i Rezolucija o ulozi žena i muškaraca u sprečavanju konflikata, izgradnji mira i postkonfliktni demokratski procesi-iz perspektive ravnopravnosti polova.

Posebna čast i zadovoljstvo za Republiku Makedoniju predstavljala je mogućnost, dodijeljena od strane Saveta Evrope, da prezentira rezultate o državanju ministarske konferencije na specijalnom događaju, organiziranom od UNIFEM-a u toku 48. sesije Komisije o statusu žena u Ujedinjenim nacijama 2004. godine.

Aktivnosti u toku

Odjeljenje za rodnu ravnopravnost u ovom periodu radi na revidiranju i izradi novog trogodišnjeg Plana akcije za rodnu ravnopravnost, u kojem će promoviranje kulture mira opet biti jedan od bitnih prioriteta u pravcu očuvanja i njegovanja mira i međuetničke tolerancije i razumevanja uloga žena u tom procesu.

Jelica Rajačić-Čapaković, Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova Vojvodine

- Savet za ravnopravnost polova Pokrajinskog sekretarijata za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova podržao je na svojoj devetoj sednici, novembra 2005. godine **Nacrt rezolucije žene, mir i bezbednost** koji je Narodnoj skupštini Republike Srbije uputila NVO "Žene u crnom".
- Osnov za ovaj Nacrt je bila Rezolucija Saveta bezbednosti UN-a 1325.
- Savet je preporučio institucijama sistema APV da podrže Nacrt ove rezolucije, i da zatraže preko svojih predstavnika njeno usvajanje u Narodnoj skupštini Republike Srbije.
- Preporučeno je Skupštini RS da ratifikuje Rezoluciju 1325 i da primenjuje preporuke koje su u njoj sadržane.
- Preporučeno je Skupštini RS da ratifikuje Rezoluciju 1325 i da primenjuje preporuke koje su u njoj sadržane.
- Upućen je zahtev da se dosledno sprovodi Zakon o porodici i sankcioniše nasilje nad ženama.
- Posebno je naglašena potreba o poštovanju Ustavom utvrđenog načela o odvojenosti crkve od države. Uočen je problem kršenja ovog načela.
- Zahteva se civilna kontrola nad oružanim snagama.

- Iskazana je potreba ukidanja Zakona o pomoći haškim optuženicima.
- Savet za ravnopravnost polova Pokrajinskog sekretarijata za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova smatra da Rezolucija 1325, mir i bezbednost UN-a predstavlja značajan dokument, da je neophodno da je Republika Srbija ratifikuje i obezbedi svojim građankama i građanima poštovanje standarda u demokratskomom svetu.

Nada Drobnjak, Kancelarija za ravnopravnost polova Republike Crne Gore

- Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN imaju obaveznu snagu čak i za države koje nijesu članice UN – samim tim još i više za članice UN-a
- Rezolucija 1325 ima tu pravnu snagu ali da li je dovoljno poznata i da li se primjenjuje
- Na nama je da je promoviramo svuda i tražimo njenu doslednu primjenu
- **Rezolucija 1325 obavezuje na ostvarivanje 3P:**
 - Participacija - učešće žena
 - Prevencija nasilnih konflikta
 - Protekcija - zaštita žena ugroženih sukobima
- **Ko u Crnoj Gori zna za R 1325 ?**
- **Ko u Crnoj Gori promovirše R 1325 ?**
- **Ko u Crnoj Gori implementira R 1325 ?**

Odgovor na sva pitanja je:

- Mali broj zaposlenih u institucijama
- Mali broj aktivistkinja/aktivista civilnog sektora

U Crnoj Gori je do septembarskih izbora statistika izgledala ovako:

- 50,78% populacije u Crnoj Gori su žene
- Od 75 članova/ica Skupštine RCG 10 je žena
- U Vladi RCG od 16 ministar/ki 2 su žene
- U Crnoj Gori je 21 opština, a na čelu DVIJE opštine su žene
- Već se zna da se u najboljem slučaju neće smanjiti broj žena u Parlamentu, ali hoće njihovo procentualno učešće jer je sada 81 poslanik/ica u sazivu
- Jednu predsjednicu opštine je zamijenio muškarac
- Smanjiće se broj ministarstava u novoj Vladi – da li je realno očekivati veći broj ministarki

Do sada je R 1325 promovisana:

- U kampanji “16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama” koju je radila Kancelarija 2004.godine
- U Srednjoj policijskoj školi - učenicima/cama
- U projektima NVO-a
- Stalnim pozivanjem Kancelarije na nju
- **Mnogi/e su kroz svoj rad primjenjivali R1325 a da to i nijesu znali/e**

Vlada je usvojila :

- Strateški plan reforme obrazovanja za period 2002-2004. godine
- Strategija razvoja zdravstva Crne Gore
- Strategija razvoja i redukcija siromaštva
- Strategija borbe protiv trgovine ljudima
- Strategija borbe protiv HIV/AIDS-a u Crnoj Gori
- Nacionalni akcioni plan za "Dekadu uključenja Roma 2005-2015" u Republici Crnoj Gori
- Nacionalni plan akcija za prava djece u Crnoj Gori
- Nacionalni program prevencije neprihvatljivog ponašanja djece i mladih u Crnoj Gori
- Nacionalni program za prevenciju nasilja
- Agenda ekonomskih reformi i planirani Program "Podsticanje novog zapošljavanja"
- Nacionalna strategija za trajno rješavanje problema izbjeglica i interno raseljenih lica u Crnoj Gori

Kancelarija za ravnopravnost polova je pripremila tekst Nacionalnog plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (NAP)

Strateški ciljevi NAP-a:

- Ravnopravnost žena i muškaraca na svim nivoima obrazovanja
- Rodna ravnopravnost u pristupu i korišćenju kvalitetnih zdravstvenih usluga
- Eliminacija svih oblika nasilja nad ženama i devojčicama
- Ravnopravni pristup žena i muškaraca i stvaranje jednakih mogućnosti u korišćenju ekonomskih resursa
- Ravnopravno učešće žena i muškaraca na svim nivoima odlučivanja
- Postizanje rodne ravnopravnosti u medijima i kulturi - eliminacija predrasuda, stereotipa i mizoginije i afirmacija ženskog stvaralištva
- Stvaranje održivih mehanizama za postizanje rodne ravnopravnosti

U NAP-u su predviđene i aktivnosti:

- **Na sprečavanju trgovine ljudima:**

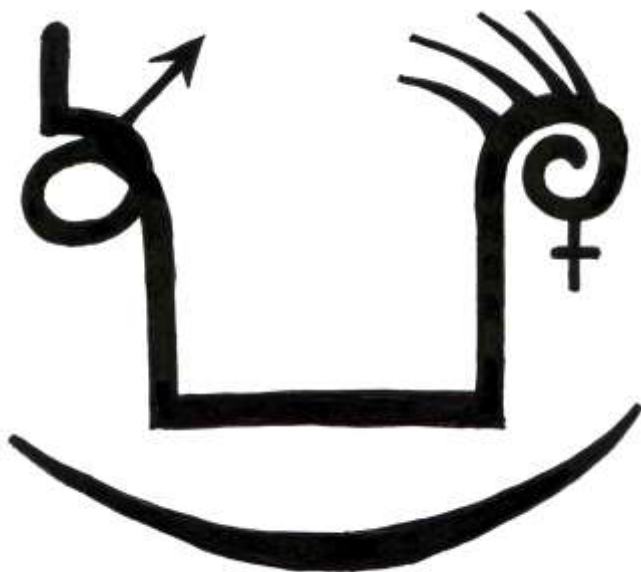
Crna Gora je ustanovila Kancelariju nacionalnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i usvojila Strategiju borbe protiv trgovine ljudima. Predstavnica Kancelarije učestvuje u radu Projektnog odbora za borbu protiv trgovine ljudima. Kancelarija za ravnopravnost polova će organizovati okrugle stolove i medijske kampanje kako bi se promovisala Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDEW) i posebno njen član 6.

- **Na edukaciji vladinog i civilnog sektora o UN R1325**

Neophodno je široku javnost upoznati sa tekstom ove Rezolucije pa će Kancelarija za ravnopravnost polova organizovati seminare o Rezoluciji 1325 i sprovoditi javne kampanje kako bi kroz štampane i elektronske medije promovisala Rezoluciju 1325.

Iz sredstava koje je imala u Sub regionalnom gender projektu Kancelarija je donirala projekte NVO-a, a među njima je bio i projekat SOS telefona NK "Lokalna inicijativa za prevenciju nasilja zasnovanog na polu kroz implementaciju UN R 1325".

Regionalna saradnja na implementaciji UN R 1325 pomoći će i boljoj nacionalnoj implementaciji.

Zamisli ravnopravnost

Samra Filipović-Hadžiabdić, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine

Gender akcioni plan u Bosni i Hercegovini

- Pitanje Rezolucije 1325, obuhvaćeno je **Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine**, u okviru poglavlja:
- Politički temelji i donošenje odluka
- Nasilje u porodici, nasilje na osnovu spola, uznemiravanje, seksualno uznemiravanje i uznemiravanje i trgovina osobama (trafficking)

Aktivnosti koje su previđene GAP-om a odnose se na Rezoluciju:

- Razviti procedure za potpunu primjenu člana 15. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, što je u skladu sa Rezolucijom Vijeća sigurnosti 1325, kako bi se osigurala ravnopravna zastupljenosti spolova u procesu kreiranja politika i donošenja odluka
- Osigurati ravnopravno učešće oba spola na najodgovornijim funkcijama u diplomatiji, u sastavu parlamentarnih i drugih međunarodnih delegacija, kao i u pregovaračkim timovima za priključivanje BiH evropskim integracijama
- Pokrenuti inicijativu s ciljem jasnog definisanja programa političkih partija kako bi u svojim razvojnim politikama uzeli u obzir ravnopravnost spolova kao temeljnu vrijednost stranke i jasno uspostavili svoje mehanizme za promociju i poštivanje te ravnopravnosti, a što je u skladu sa Rezolucijom Vijeća sigurnosti 1325
- Razviti strategiju za povećanje broja žena iz ruralnih oblasti i Romkinja u organima koji donose odluke na lokalnom nivou, u skladu sa čl. 14 Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena Ujedinjenih nacija (CEDAW)

- Uspostaviti bazu podataka o zastupljenosti spolova u strukturama vlasti i odlučivanja na svim nivoima organiziranja vlasti u Bosni i Hercegovini, te u skladu sa preporukama UN Komiteta za CEDAW, primijenjivati kaznene mjere za nepoštivanje vođenja statističke evidencije po spolu u skladu sa članom 28. Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini
- Provesti istraživanje o razlozima koji sprječavaju veće uključivanje žena u politički život, u svrhu implementacije Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325
- Pokrenuti kampanje za povećanje učešća žena u političkom životu (kandidatkinje na izbornim listama i glasačice), u svrhu implementacije Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325
- Nastaviti aktivnosti na promoviranju i podizanju svijesti javnosti o Rezoluciji Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija 1325 – Žene, mir i sigurnost
- Nastaviti aktivnosti na promoviranju i podizanju svijesti državnih službenika, koji su zaposleni u okviru ministarstava, o Rezoluciji Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija 1325 – Žene, mir i sigurnost

Državni plan akcije

Državnim planom akcije, obuhvaćeno je poglavlje: ŽENE I ORUŽANI SUKOBI, kojim su predviđeni slijedeći strateški ciljevi:

- Upoznavanje i stalno informiranje žena o Međunarodnom humanitarnom planu i Međunarodnim konvencijama o zaštiti ljudskih prava, međunarodnim konvencijama o zabrani diskriminacije, djelovanju NVO koje se bave zaštitom prava žena
- Osigurati odgovarajuću pomoć ženama povratnicama, sudionicama i stradalnicama rata u BiH, u cilju olakšavanja povratka i njihovog ponovnog uključivanja u društvo
- Smanjenje prekomjernih izdataka na vojsku
- Unapređivati nenasilne oblike rješavanja konflikata i smanjiti učestalost zloupotrebe ljudskih prava u konfliktnim situacijama
- Upoznavanje i stalno informiranje žena o Međunarodnom humanitarnom planu i Međunarodnim konvencijama o zaštiti ljudskih prava, međunarodnim konvencijama o zabrani diskriminacije, djelovanju NVO koje se bave zaštitom prava žena.

Nakon pauze za ručak, rad seminara je nastavljen sa prezentacijama predstavnica **nevladinog sektora** o aktivnostima na implementaciji Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325.

Jasminka Mujezinović, Fondacija lokalne demokratije, Sarajevo

O Fondaciji lokalne demokratije:

- NVO Ambasada lokalne demokratije Barcelona-Sarajevo, osnovana je 1996. godine na inicijativu Vijeća Evrope, a sa ciljem povezivanja i bratimljenja sa drugim evropskim gradovima, razvoja demokratije, kulturnih razmjena, te socio-ekonomskog razvoja.
- U toku postojanja Ambasade lokalne demokratije implementirali smo preko 300 projekata. Projekti su realizovani u oblastima rekonstrukcije, samoodrživog povratka, zdravstvenom, kulturnom, edukativnom i socijalnom polju.

- U januaru 2003. preregistrovali smo se kao lokalna NVO - Fondacija lokalne demokratije, kao pravna nasljednica Ambasade lokalne demokratije Barcelona – Sarajevo.
- Misija Fondacije lokalne demokratije je stvoriti društvo ravnopravnosti, bez nasilja.
- Cilj FLD je prevencija, zaštita i borba protiv nasilja na osnovu spola, kroz razvoj i unapredjenje ljudskih prava na svim nivoima društvenog i javnog ži vota.
- Proritetna i permanentna aktivnost je (od 2000. godine - u to vrijeme jedino tog tipa u BiH) voĐenje Skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u porodici, a od 2002. godine Sklonište za djevojke žrtve trafikinga BiH državljanke. Skloništa pored direktne fizičke zaštite, pružaju psiho-terapetsku podršku svojim korisnicama, njihovu socijalnu i društvenu resocijalizaciju. Sistemska rješenja, multidisciplinarni pristup u radu kao i saradnja sa drugim nevladinim organizacijama su odrednice naših aktivnosti.

Položaj žene na žrtava rata

U periodu od 01.03.2005. do 21.03.2006. godine, implementirali smo projekat pod nazivom „Poboljšanje položaja žena žrtava rata u BiH društvu“.

U toku rata u Bosni i Hercegovini, sistemsko silovanje žena i prisilno raseljavanje je upotrebljeno kao instrument za postizanje vojnih i političkih ciljeva.

Sistemsko zlostavljanje - fizičko (silovanje, prisilna trudnoća, seksualno ropstvo, batinjanje, sakaćenje) uz psihološko, kao i socijalni pritisak, bilo je planski usmjereno prema degradaciji ženske ličnosti, a kroz uništenje osnovnog ljudskog dostojanstva. Ovakav vid torture je bio najefekasniji način za uništenje identiteta ovih žena ali i sveukupnog ljudskog identiteta osoba koje su doživjele ovo iskustvo. Psihičke i fizičke posljedice su ostavile trajni trag u životima ovih žena (povučenost, anksioznost, depresivnost, psihoza, invaliditet, fertilitet, itd.), što im onemogućava normalan život i rad.

Konzervativno okruženje (od strane patrijahalnih porodica, konzervativne lokalne zajednice), nije bilo pripremljeno i spremno da se bori sa posljedicama ovog problema. Postoji veliki broj porodica, koje su se raspale, osoba koje su odbačene od strane žene familije, zbog nedostatka razumjevanja problema. Većina pripadnica, potječe iz ruralnih dijelova Bosne i Hercegovine. Dolaskom u veća mjesta, koja nisu imala ta iskustva, ili ona nisu bila u tako velikom obimu, naišle su na zid nerazumjevanja.

Žene žrtve rata bile su izložene i dodatnoj frustraciji – neprepoznavanju njihove boli i traume od strane čitave zajednice te nepostojanju mehanizama priznali kršenje njihovih ljudskih prava na najbrutalniji način.

Mnogo je razloga zbog kojih mnoge od ovih žena odbijaju da se suoče sa realnošću da su bile žrtve monstruoznog zločina i da trebaju profesionalnu podršku.

Uspostavljanjem Suda za ratne zločine u Hagu, stečeni su uslovi za sankcionisanje ovih kriminalnih aktivnosti u skladu sa internacionalnim zakonima, te je sistemsko silovanje prepoznato kao ratni zločin, zločin protiv čovječnosti.

Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 1325: "Žene, mir i sigurnost" naglašava potrebu konsolidovanja podataka o uticaju oružanog sukoba na žene i djevojke. Ova Rezolucija u tački 10 posebno naglašava:

- obaveze zemalja članica UN-a da preduzmu ozbiljne mjere za zaštitu žena i djevojaka od nasilja zasnovanog na rodnoj pripadnosti, pogotovu silovanja i drugih načina seksualnog nasilja, te svih ostalih načina nasilja u situacijama oružanog sukoba;

Internacionalna zajednica prisutna u BiH nije se na ozbiljniji način pozabivala otvaranjem ove problematike izvan sudskih procesa.

Bosansko-hercegovačko zakonodavstvo nije prilagodilo svoje zakone navedenim izmjenama međunarodnog prava, te status ove populacije nije bio pravno riješen.

Društvo, odnosno određeni politički subjekti, iskorištavali su činjenicu postojanja žena žrtava rata isključivo u svoje političke interese i ličnu promociju.

Pravno neprepoznatljivim uskraćena su im osnovna ljudska prava.

■ **Cilj projekta**

Izmjene i dopune Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom FBiH, kojem će se uvrstiti kategorija žena žrtve rata sa specifičnim statusom (kao žene koje su bile zlostavljane, silovane, ponižavane, u cilju rata i ratnih dejstava).

■ **Specifični ciljevi:**

- promocija i zaštita ljudskih prava žena koje su bile žrtve torute za vrijeme rata u BiH 1992-95. a koje nisu ostvarile niti jedno statusno pravo i kojima nije pružena bilo koja vrsta potpore i pomoći;
- utemeljenje i promocija demokrtizacije našeg društva tako što će, kao osnov za to, zločin počinjen nad ženskom populacijom u BiH tokom rata 1992-95. godine biti definisan kao zločin nad djevojkama i ženama na osnovu njihovog spola te kao vid "etničkog čišćenja", što će omogućiti otvaranje dijaloga o temi o kojoj se do sada u BiH većinom šutilo.

■ **Implementacija**

Projekat se implementirao u vidu paralelnih procesa:

- **1.Skupljanjem podataka o ženama žrtvama rata (pravljenjem baze podataka kao osnove za prijedlog izmjene Zakona);**
- Udruženja građanki "Žene žrtve rata", (čije su članice i same žrtve rata), kao partner u projektu, tokom 6 mjeseci, su vršile prikupljanje podataka na terenu. Prije odlaska na teren, 10 članica ovog udruženja prisustvovalo je dvomjesečnoj terapeutskoj edukaciji u smislu njihove detraumatizacije i psihološke pripreme, u cilju osnaživanja od dodatne traumatizacije i obučavanja za adekvatan prvi pristup u komunikaciji sa drugim žrtvama rata. Nakon edukacije, izabrane su 2 članice od strane tima edukatora, kao najstabilnije za odlazak na teren.
- Anketiranje je izvršeno u 82 lokalne zajednice, u Federaciji BiH 79, kao i tri grada u RS. Niti jedna općina nije u potpunosti obrađena, već samo neki dijelove općina. Razlog je jednostavan. Rok od 6 mjeseci bio je kratak, da bi se detaljno na terenu ili bar u jednom većem procentu obuhvatile žrtve.
- Registrovano je 3000 osoba po jedinstvenoj metodologiji;
- Rezultat ove aktivnosti je izdavanje odgovarajuće članske knjižice koja će biti validan dokaz o statusu registrovanih žena;
- Razgovaramo o djelimično obrađenim podacima iz naprijed navedenih razloga
- Tamne brojke 1:5

■ **Formiranje ekspertne grupe**

Koja je izvršila analizu statusnog položaja žena žrtava rata u BiH, uz pomoć analize međunarodnih i lokalnih pravnih akata, te definisala prijedloge za izmjenu pravnog statusa korisničke grupe. Ovi prijedlozi su kasnije bili predmet javne rasprave.

■ **Održavanje Okruglih stolova**

U toku implementacije projekta održano je 10 okruglih stolova u 10 Kantona Federacije BiH u cilju dizanje javne svijesti, senzibilizacije javnosti za ovaj problem te javne rasprave i javnog lobiranja institucija za usvajanje predloženih izmjena i dopuna Zakona. Održavanje i priprema okruglih stolova rađena je u saradnji sa Gender centrom Federacije BiH, odnosno komisijama za ravnopravnost spolova.

Nakon ovih aktivnosti konačan prijedlog izmjena i dopuna koje su se satojale u novom definisanju civilne žrtve rata, u kojoj je obuhvaćena i žena žrtva rata; individualizacija prava žena, prenošenje nadležnosti na federalni nivo, uvođenje pojma oštećenja organizma.

U pripremi podnošenja već gotovog prijedloga Ministarstvu za socijalnu zaštitu Federacije BiH da ono u svojoj redovnoj proceduri ove izmjene dostavi Parlamentarnoj skupštini tražili smo i dobili podršku od predsjednika i predstavnika Komisija za ravnopravnost spolova oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Federalnog ministarstva zdravstva, za pitanja boraca i invalida odbrambeno – oslobodilačkog rata, Federalnog ministarstva branitelja i invalida domovinskog rata. Međutim nismo mogli obezbijediti susret sa nadležnim ministrom, odnosno predstavnikom ovog ministarstva.

U martu mjesecu pokreće se kampanja pod nazivom “Za dostojanstvo preživjelih” u sklopu prvog prikazivanja filma „Grbavica“, dobika nagrade „Zlatnog medvjeda“, te se priključujemo kampanji koja je imala identičan cilj, kao i mi, a to je pomoći ženama žrtvama rata. Naši prijedlozi za izmjene i dopune bile su pravni osnov, a ostale aktivnosti su vodile organizacije koje su i pokrenule akciju (Medika Udruženje, Savez logoraša Kantona Sarajevo, Žene ženama i dr.). Zahvaljajući osmišljenoj i medijskoj kampanji, izuzetnom zalaganju i lobiranju ove kampanje, kao i naprijed navedenim aktivnostima naše organizacije, izmjene i dopune ovog Zakona su usvojene.

- Pozitivna iskustva: zajednički rad, multidiscilarni pristup i saradnja vladinog i NVO sektora
- Negativna: nedovoljni kapaciteti, kompetencija, nedosljednost

Lana Jajčević, Udruženje žene, Banja Luka

Žene - kreatorice mira u Bosni i Hercegovini

Prošlo je više od deset godina kako je potpisivanje Dejtonskog sporazuma donijelo mir Bosni i Hercegovini, ali se rezultati toga Sporazuma još ne vide u većoj mjeri. Bosna i Hercegovina je država sudara kultura i religija istoka i zapada nastala poslije teškog oružanog sukoba, poslije teškog rata kojem političari i danas ne mogu odrediti karakter. Za građane jednog entiteta to je bila agresija, a za građane drugog entiteta građanski rat.

No bez obzira kakve nam teorije o ratu u BiH servirali politički lideri, rat je bio krvav i strašan za sve učesnike, a pogotovo za žene i djecu koji su se ni krivi ni dužni našli u njegovom vrtlogu.

U našoj Bosni i Hercegovini žive tri konstitutivna naroda, Srbi, Hrvati i Bošnjaci koji su međusobno ratovali, a na čelu države su još uvijek političke stranke i ljudi koji su ovu zemlju i uveli u rat.

Političku vlast države stranke sa nacionalnim predznakom što nam govori o tome da je povjerenje među tri konstitutivna naroda i deset godina nakon rata još uvijek upitno.

Ne treba posebno napominjati da su mjesta koja zauzimaju žene u tim političkim strankama, bez obzira na brojne institucionalne mehanizme koje smo usvojili, još uvijek minorna.

Donesen je Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH u junu 2003. godine, osnovane su Agencija za ravnopravnost spolova BiH, te Gender centri Federacije BiH i RS, ali značajan pomak na primjeni odredaba ovog Zakona ni tri godine nakon donošenja još uvijek nije učinjen.

Svjedoci smo da, evo i sada u ovom predizbornom periodu, u medijskim nastupima u kojim stranke predstavljaju svoje programe i prosto šiju svoja predizborna obećanja, nema uopšte žena ili ih ima veoma malo. Takav stav političkih lidera koji donose odluke o tome ko će učestvovati u emisijama i predstavljati stranku, govori o tome i kakav je status žena u političkim strankama.

Žene ne učestvuju u kreiranju politike Bosne i Hercegovine niti im se daje šansa da se značajnije politički angažuju, nego njihove partijske kolege nastoje svim snagama da ih učine nevidljivima.

Da nije bilo lobiranja i zalaganja ženskih nevladinih organizacija u vrijeme donošenja Izbornih pravila pod pokroviteljstvom OSCE-a, danas sigurno ne bismo imali kvote za žene u izbornom procesu, tako da bi procenat žena na izbornim listama bio daleko manji.

Takvoj konstalaciji snaga na političkoj sceni u BiH dobrim dijelom doprinosi i međunarodna zajednica utjelovljena u liku i djelu Visokog predstavnika koji u sve važne pregovore o statusu Bosne i Hercegovine u Evropi i svijetu uključuje isključivo muške lidere političkih partija.

"Udruženje žena" su potaknute takvim rodno nesenzitivnim stavom Visokog predstavnika uputile pismeni protest u vezi sa neuključivanjem žena u pregovore o reformi policije i vojske u Bosni i Hercegovini, ali nismo dobile nikakav odgovor što također govori o tome da i međunarodna zajednica ima različite aršine u različitim dijelovima svijeta, pa stoga u mnogim evropskim zemljama građanske demokratije, odakle i sami potiču imamo tendenciju povećanja broja žena u politici, a u nerazvijenim zemljama u kojima imaju ulogu pomiritelja rodnu ravnopravnost ne smatraju dovoljno važnim pitanjem. Tako se neke napredne zemlje zalažu da odnos žena i muškaraca na listama bude 50:50, ali bojim se da je ta perspektiva veoma daleko od naših bosanskohercegovačkih prostora obzirom na stavove međunarodne zajednice koje u pregovorima preferiraju samo lidere političkih stranaka.

Bez obzira na takav stav međunarodne zajednice, bez obzira na brojne prepreke koje su ženama postavljane u proteklom periodu, žene su svojim djelovanjem značajno učestvovala u izgradnji mira u Bosni i Hercegovini.

Ova konstatacija naročito se odnosi na žene koje su se već tokom rata u jednom entitetu, a odmah po završetku rata u drugom entitetu organizovale i osnovale brojne nevladine organizacije koje su se bavile promocijom ljudskih prava i pomirenjem među zaraćenim stranama. Jedna od tih organizacija je i udruženje "Udruženje žene" iz Banja Luke čije djelovanje ja danas predstavljam. Svjedoci smo da su žene Bosne i Hercegovine podnijele ogromne žrtve u ratu, preživjele su ratna silovanja i bez obzira na sve to prve su smogle snage preći entitetske granice i pružiti ruke pomirenja jedne drugima.

"Udruženje žena" su organizacija koje je formalno registrovana kao nevladina organizacija u augustu mjesecu 1996 godine mada je udruženje i u toku rata djelovalo kao neformalna grupa građanki Banja Luke. Po prestanku rata već u maju mjesecu 1996. godine

brojne članice udruženja prisustvovala su mirovnoj konferenciji u Zenici u organizaciji Helsinškog parlamenta građana pod nazivom "Prostor za razgovor" na kojoj konferenciji smo uspostavile brojne ratom pokidane veze i razgovarale iskreno i prijateljski o mogućnostima građanja ponovnog suživota.

Već u junu 1996. godine smo učestvovala na novoj konferenciji o miru u BiH pod nazivom "Konferencija žena BiH" u Sarajevu.

Moram napomenuti da aktivnosti "Udruženih žena" na stvaranju mira u BiH u to vrijeme nisu u Banja Luci gledane sa simpatijama, da ne kažem da je takvo djelovanje bilo opasno i po život. U lokalnim novinama nazivali su nas neprijateljima br. 1, "stranim elementima" i još raznim pogrdnim imenima.

Sve to nas nije spriječilo da i dalje svesrdno radimo na izgradnji mira i suživota u BiH.

Potaknute željom za istinskim mirom i suživotom na ovim prostorima, realizirale smo brojne projekte koji su imali za cilj stvoriti sigurno okruženje za sve građane Bosne i Hercegovine.

Naročito značajnim želim naglasiti medijski projekat pod nazivom "Kako ponovo živjeti zajedno" gdje smo kroz medijske nastupe žena povratnica, žena izbjeglica domicilnih žena Banja Luke željele da ukazemo na zajedničke probleme sve ove tri kategorije žena. Kroz svoje ratne životne priče one su ukazale na to da je zajednički život ponovo moguć bez obzira na težinu i surovost rata koji nas je zadesio.

U 2002. godini predstavnica Udruženih žena učestvovala je na zasjedanju UN-a u Beču koje je za temu imalo Bosnu i Hercegovinu. Naša predstavnica u svom izlaganju govorila je na temu "Transgeneracijski prenos ratne traume" koja može ponovo donijeti krizu u regionu.

Sa mnogim ženskim nevladinim organizacijama i organizacijama iz cijele Bosne i Hercegovine koje su se bavile promocijom i zaštitom ljudskih prava sa posebnim osvrtom na ženska ljudska prava stvorile smo brojne mreže i koalicije kroz koje smo se zalagali za mir u regionu i za bolji položaj žena u bosanskohercegovačkom društvu.

Radile smo čitav niz istraživanja u vezi sa položajem žena gdje smo ustanovile da diskriminacija žena počinje unutar političkih stranaka te smo stoga fokus svoga djelovanja usmjerile na osnaživanje žena u političkim strankama na koji način će one znati zauzeti bolji položaj u svojim partijama, a samim tim i na mjestima odlučivanja.

Pred svake izbore radili smo na edukaciji glasača o značaju izlaska na izbore i o tome zašto je važno da svoj glas daju ženama.

Kroz organizovanje brojnih TV emisija omogućile smo ženama kandidatkinjama na listama da se svojim programima predstave glasačima.

Zalažemo se za donošenje zakonske regulative kojom se štite žene žrtve porodičnog nasilja i žene žrtve trgovine ljudima.

Sve naše aktivnosti usmjerene su na jačanja položaja žena u BiH društvu i na stvaranje uslova za stabilan mir u regionu.

Međutim i bez obzira na ogromnu količinu ženskog aktivizma utkanog u pomenute aktivnosti utjecaj žena, sa daljenjem moram konstatovati, na kreiranje globalne politike Bosne i Hercegovine, na mir u regionu, stvarno pomirenje među narodima, još uvijek je nedovoljan.

Elma Spahić, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, u ime Memnune Zvizdić, Žene ženama

Rezolucija Ujedinjenih nacija 1325 - Žene, mir i sigurnost, koja je usvojena u Vijeću sigurnosti UN-a u oktobru 2000. godine, kao važno dostignuće u oblasti ženskih ljudskih prava sa aspekta učešća žena u izgradnji mira, nije bila dovoljno poznata u zemljama bivše Jugoslavije. Stoga je u februaru 2004. godine, na poticaj tima UNIFEM-a Kosovo, pokrenuta akcija i razrađena strategija zalaganja za podizanje svijesti o Rezoluciji među ženskim grupama Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Kosova i Srbije, kako bi se

pitanja ravnopravnosti spolova predstavila u svim aspektima sprječavanja sukoba i poslijeratne izgradnje mira.

Strategija zalaganja se bazirala na sljedeća četiri ključna elementa :

- uključivanje žena na svim nivoima donošenja odluka
- perspektivi spolova u treninzima za policijske i vojne strukture
- zaštiti i poštovanju ljudskih prava žena, djevojaka i djevojčica
- te perspektivi spolova u izvještajima Generalnog sekretara i misijama Vijeća sigurnosti UN-a.

Tokom 2004. godine, Regionalna Radna Grupa koju su činile po dvije predstavnice iz svake zemlje, održavala je redovna savjetovanja i organizirala aktivnosti u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Kosovu, Makedoniji i Srbiji, što je pomoglo u razmjeni ideja za zastupanje i primjenu Rezolucije UN-a 1325 u regiji.

Radionice, javne tribine i kampanje odnosile su se na :

- Učenje i informiranje
- Građenje strategija podizanja svijesti
- Definiranje politika uticaja
- Objavljivanje i razglašavanje poruka Rezolucije, te
- Umrežavanje i dijeljenje informacija.

Teme ovih aktivnosti su bile: Rezolucija UN-a 1325: Historijske i tehničke analize, Globalne inicijative - Primjeri s terena i Rezolucija 1325 kao sredstvo za monitoring i zagovaranje.

U aprilu 2005. godine održana je trening radionica „Monitoring implementacije Rezolucije 1325“ u Skoplju, koja je početak definiranja monitoring strategije za Bosnu i Hercegovinu i Kosovo.

Strategija implementacije Rezolucije 1325 u Bosni i Hercegovini i Kosovu bazirala se na principima saradnje, poštivanja i uštivanja prava, participacije i uključivanja svih zainteresiranih.

Tokom 2005. i 2006. godine osigurana je potpuna i efikasna implementacija Rezolucije UN-a 1325 u Bosni i Hercegovini, kroz ojačavanje kompetencija civilnog društva, a posebno ženskih nevladinih organizacija, te Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine i Gender centara FBiH i RS.

Poduzete aktivnosti u tom periodu su sljedeće:

- Održane su konsultacije, intervjui i sastanci sa predstavnicama ženskih nevladinih organizacija, te predstavnicama međunarodnih organizacija i predstavnicama vladinih institucija u Sarajevu, Srebrenici, Banja Luci, Mostaru, Višegradu i Jajcu.
- Uspostavljen je dijalog i saradnja između civilnog društva i vlade i u ovoj oblasti
- Radilo se na širenju informacija, umrežavanju i zagovaranju
- Prvi nacrt izvještaja o implementaciji Rezolucije 1325 u Bosni i Hercegovini urađen je u julu 2005. godine
- Održana je radionica o participatornom istraživanju i monitoringu implementacije Rezolucije 1325 u Bosni i Hercegovini – kroz analizu javnih politika i identifikaciju ključnih aktera na pozicijama odlučivanja vezano za Rezoluciju 1325
- Prikupljeni su podaci o najboljim praksama ali i propustima tokom implementacije Rezolucije
- Identifikovane su odgovornosti i prioriteta područja za monitoring implementacije Rezolucije 1325
- Identifikovana su ključna politička pitanja i ključne javne politike kojima se treba posvetiti u ovoj i narednoj godini u kontekstu provedbe Rezolucije 1325

- Te izvršene pripreme za štampanje konačne verzije i promocije izvještaja u oktobru 2007. godine.

Doprinosi žena Bosne i Hercegovine implementaciji Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325 su sljedeći:

- Rezolucija 1325 prevedena je na lokalne jezike i distribuirana
- Promocijom odredaba Rezolucije u svakodnevnom životu bavilo se više od 70 ženskih nevladinih organizacija, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Gender centri Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, te
- Uspostavljena veza između nevladinih organizacija i vlade u primjeni Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Milenijumskih razvojnih ciljeva, te Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325, u cilju poboljšanja statusa žena u Bosni i Hercegovini.

Domaći pravni okvir za implementaciju Rezolucije 1325 u Bosni i Hercegovini su Zakon o ravnopravnosti spolova BiH, Krivični zakoni, Porodični zakoni, te Zakoni o zaštiti od nasilja u porodici u oba entiteta BiH.

Kapaciteti za implementaciju Rezolucije 1325 u Bosni i Hercegovini su:

1. Ženske nevladine organizacije i mreže ženskih nevladinih organizacija po određenim pitanjima
2. Agencija za ravnopravnost spolova BiH, Gender Centri FBiH i RS, Komisije za ravnopravnost spolova na svim nivoima, predstavnici vladinih institucija, sindikati, forumi u političkim partijama, neformalne grupe građana, omladinske grupe, koalicije
3. te osobna znanja i iskustva žena u BiH.

Konačno, možemo reći da je promocijom odredaba Rezolucije 1325 ostvaren napredak u oblasti gender senzibilizacije.

U ove dvije godine Rezolucija UN-a 1325 - Žene, mir i sigurnost je animirala žene i muškarce u Bosni i Hercegovini, tako da politička podrška za njenu implementaciju raste svakim danom.

Nada Koprivica, SOS Telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić, Crna Gora

Lokalna. Autonomna. Feministička. NVO. osnovana februara, 1998.godine

Nasa vizija je: Društvo bez nasilja i diskriminacije

Misija: Promocija i zaštita ženskih i dječijih prava i aktivan otpor svim vrstama diskriminacije i nasilja !!!

SOS telefon Nikšić je implementirao oko 50 projekta

Primarni fokus na:

- eliminaciji nasilja nad ženama i djecom
 - podizanju sp osobnosti žena da ravnopravno učestvuju u svim segmentima društvenog razvoja
 - kreiranju sigurnog, prijateljskog i podržavajućeg okruženja za žene i djecu
- Jun 2005. Beč, konferencija “Žene u prevenciji konflikata i upravljanju krizama”
- Mart – Jun 2006. projekat “Lokalna inicijativa za prevenciju rodno zasnovanog nasilja kroz implementaciju UN R 1325 u Nikšiću”, UNDP i Kancelarija za ravnopravnost spolova Vlade RCG

Treninzi za:

- ✓ Romkinje
- ✓ političke partije, sindikati
- ✓ NVO
- ✓ Institucije

Treninzima obuhvaćeno 70 ljudi iz Nikšića

Glavni cilj projekta:

- Eliminacija svih oblika nasilja nad ženama kroz implementaciju lokalnih i međunarodnih rodno ravnopravnih mehanizama

Projektni ciljevi:

- Razmjena informacija o ulozi i učesnicima u prevenciji konflikata, u pravljanju krizama i mirovnim procesima
- Podizanje nivoa znanja o nacionalnim i međunarodnim mehanizmima za uvođenje rodno ravnopravnih principa i vrijednosti kod predstavnika vladinog i nevladinog sektora
- Stvaranje uslova u opštini Nikšić za uvođenje principa i vrijednosti NAP o rodnoj ravnopravnosti u Nikšiću

PREPORUKE UCESNIKA/CA TRENINGA:

- ✓ Edukacija o UN R 1325 svih lokalnih društvenih subjekata
- ✓ Medijska prezentacija UN R 1325
- ✓ Nominovanje žena na ključne pozicije kako bi doprinijele proaktivnoj implementaciji UN R 1325
- ✓ Povezati NVO sektor, političke partije, sindikat, i institucije da promovišu rodno ravnopravnost UN R 1325
- ✓ UN R 1325 tumačiti zajedno sa CEDAW
- ✓ Implementacija UN R 1325 mora uključiti iskustva lokalnih NVO i informacije koje posjeduju

PREPORUKE SOS TELEFONA NIKŠIĆ:

- Žene moraju biti uključene u donošenje odluka, i moraju biti ključni akteri u društvenim procesima prevencije konflikata
- Ne smije se doprinijeti stvaranju stereotipne uloge/slike žena u konfliktnim situacijama, žene stidljive, bespomoćne, bez sopstevne volje
- Žene treba ohrabriti da se kandiduju za funkcije na različitim političkim nivoima
- Ženama treba omogućiti treninge prije izbora
- Žena mora biti na vidljivim političkim pozicijama na lokalnom nivou
- Ženske lokalne nevladine organizacije moraju biti aktivno uključene u implementaciju UN R 1325

Savka Todorovska i Nataša Dokovska, SOZM Makedonija

Mirovne aktivnosti 1990-1994.

- Saradnja i zajedničke aktivnosti sa evropskim mirovnim snagama i mirovni pokret iz regije bivše Jugoslavije za vrijeme konflikta;
- Distribucija humanitarne pomoći u Sarajevu i drugim konfliktnim oblastima;
- Prihvatanje izbjeglica iz Bosne i Hercegovine u Makedoniji (pomoć i podrška).

Mirovne aktivnosti 1999 – 2000.

- Prihvatanje izbjeglica sa Kosova u Makedoniji, za vrijeme kosovske krize;
- Posjete izbjegličkim kampovima i rad sa ženama i djecom, kako bi se prevazišao stres i povratilo njihovo samopouzdanje;
- Distribucija humanitarne pomoći;
- Projekat “Otvorena vrata” – multikulturalni, socijalni i psihološki seminari sa ženama iz različitih etničkih grupa/podrška i ohrabivanje.

Mirovne aktivnosti 2001 – 2002.

- Iznalaženje različitih mirovnih (nenasilnih) oblika u rješavanju i prevazilaženju krize u Makedoniji;
- Stimulisanje demokratije, pregovora i mirovnog rješavanja sukoba;
- Apeli međunarodnoj zajednici da djeluje protiv svih oblika nasilja nad ženama.

Pisma i apeli

- Apeli svim ženama i majkama u Makedoniji da zaustave nasilje i sukobe, kao i da grade zid mira svakodnevno – 15 minuta šutnje na Trgu u Skoplju;
- Pisma i apeli zaimplementirani su Ci vilnom predstavniku NATO-a u Makedoniji, predsjedniku države, državnim članovima Vijeća sigurnosti i Generalnom sekretaru UN-a.
- Građanska inicijativa / potpisivanje mirovne peticije.

Mirovni protesti

- Dnevni mirovni protesti na Skopljanskom trgu pod motto-om “Mi smo svi volonteri mira”/Šalju se mirovne poruke građana stranama u konfliktu;
- Manifestacija 8. marta pod mottoom “Odgovornost kao osnova istinske demokratije” i seminar “Žene i mir” održan na Skopljanskom trgu.

Druge aktivnosti

- Sastanak sa gospodinom Bodom Kombah, koordinatorom Pakta stabilnosti, s ciljem postizanja napretka u vraćanju mira i stabilnosti u Makedoniji;
- Okrugli sto – Globalne strateške akcije /Razumijevanje izvora problema i pokušaj efikasnog rješavanja istog /poduzimanje preventivnih mjera;
- Sastanci “Hiljade razgovora” /dijalog među ženama različitih nacionalnosti, različitih političkih uvjerenja i profesija za iznalaženje solucija u rješavanju krize.
- Održana tribina na temu “Makedonija, rat ili mir“;
- Uspostavljanje Urgentnog informativnog centra za pomoć interno raseljenim osobama (smješta, informacije, moralna i materijalna podrška);
- Posjeta kolektivnim centrima /psiho-socijalna podrška.

Projekti

- “Mir protiv rata – zavisi od nas”/ tribine i okrugli stolovi organizovani u cilju upoznavanja žena sa sadržajem Ohridskog okvirnog sporazuma;
- “Ženska inicijativa za mir i suživot”/ izgradnja povjerenja za suživot i međuetničku toleranciju u Republici Makedoniji;
- “Uloga žena iz Jugoistočne Evrope u sprečavanju i rješavanju sukoba u postkonfliktnom dijalogu”/ sastanci sa ženama koje su direktno ili indirektno pogođene konfliktom /razmjena iskustava i zajednička podrška.

Marija Perković, Žene u crnom, Srbija

Bezbednost, aktivnosti Žena u crnom i UN SB R 1325

Pristupi bezbednosti

- **antimilitaristički**, sa najrazličitim akcijama i vidovima sagledavanja problema
- **feministički**, koji se usredsređivao na odnos militarizma i patrijarhata, reproduktivna prava i žensko zdravlje
- **aktivistički i instiucionalni**, koji je u središte svog angažmana stavio Rezoluciju 1325 SB UN-a.

Antimilitaristički pristup bezbednosti

- Žene u crnom su javno, vidljivo, jednočasovnim protestom na Trgu Republike u tišini i ćutanju svake nedelje iskazivale svoje neslaganje sa zločinačkom i nacionalističkom politikom srpskog režima, tražile okončanje rata i prestanak nasilja i izražavale svoje najdublje saosećanje sa svim žrtvama rata.
- Žene u crnom su izražavale svoju solidarnost sa pobunjenicima protiv rata, zahtevale amnestiju ratnih dezertera i prekidanje nasilnih mobilizacija. Zajedno sa muškom grupom za podršku pri Ženama u crnom organizovani su konkretni oblici rada i pomoći dezerterima i prigovaračima savesti. Tokom ovog perioda intenzivno se promovisala ideja prigovora savesti, zahteva da se vojni rok služi bez oružja, odnosno totalnog prigovora – da se vojni rok uopšte ne služi. Održavani su brojni sastanci prigovarača/ica savesti i pokrenuto izlaženje lista “Prigovor”. Sve ove aktivnosti ozbiljno su dovodile u pitanje ne samo tradicionalno shvatanje rodni uloga i mitsku interpretaciju istorije, već su dekonstruisale i tradicionalno shvatanje bezbednosti.

Feministički pristup bezbednosti

- Od 1996. započele sa obeležavanjem 24. maja - Međunarodnog dana ženskih akcija za mir i razoružanje upravo smo želele da naglasimo značaj razumevanja odnosa patrijarhata i militarizma, ali i da se pridružimo u solidarnim akcijama svim našim prijateljicama koje su širom sveta svakodnevno radile na pitanjima mira i razoružanja.
- Od 2001. pomenuti dan spajamo u našim akcijama sa 28. majom – Međunarodnim danom akcija za žensko zdravlje tokom kojih smo organizovale brojne performanse, naročito obelodanjujući uticaj vojnih troškova na zdravlje žena, odnosno na koji način militarizam i patrijarhat ugrožavaju njihova reproduktivna prava. Pitanje

reproduktivnog prava je takođe važno za pitanje bezbednosti, jer se u bivšoj Jugoslaviji manipuliralo natalitetom u svrhu navodne bezbednosti države i nacije, a zapravo se jedino tražila “dovoljna količina topovskog mesa”

Rezolucija 1325 SB UN-a: aktivistički i institucionalni pristup

- Žene u crnom su uz podršku UNIFEM-a realizovale jednogodišnji edukativni projekat “Žene, mir, demokratija” tokom kojeg su promovisale feministički koncept bezbednosti. Ove radionice su nedvosmisleno pokazale da su učesnice radionica najviše davale prednost ekonomskoj sigurnosti, ali su istakle i dva važna činioca koja doprinose opštoj političkoj nebezbednosti: odsustvo diskontinuiteta sa ratnozločinačkom politikom prethodnog režima i nespremnost da se ratni zločini osude a zločinci kazne, kao drugo sve prisutniju klerikalizacija društva i pojavu retrogradnih tendencija
- Oktobra 2005. smo uručile našu rezoluciju “Žene, mir, bezbednost” Parlamentu Srbije u kojoj smo pored zahteva za većim učešćem i zastupljenošću žena na svim nivoima odlučivanja, zahtevom za nenasilnim rešavanjem sukoba i uključivanjem civilnog društva i aktivistkinja mirovnog pokreta u njima, kao i poštovanja i poboljšanja ženskih ljudskih prava, tražile i očuvanje sekularnog karaktera države, efikasnu primenu Zakona o porodici kojim se osuđuje nasilje nad ženama, diskontinuitet sa ratnozločinačkom politikom, izručenje osumnjičenih za ratne zločine, uvođenje krivične odgovornosti za negiranje, umanjivanje ili nekvalifikovanje kao genocida zločina u Srebrenici, demokratsku i civilnu kontrolu nad svim oružanim i policijskim snagama i sprečavanje privatizacije oružanih snaga i bezbedonosnih agencija i konačno, veću zaštitu branitelja/ki ljudskih prava.
- Štampan zbornik tekstova “Žene, mir, bezbednost” u kome se nalaze najznačajniji tekstovi i prikazi najvažnijih publikacija na ovu temu, kao i dokumenti poput Rezolucije 1325 ali i onih koji je kritički analiziraju.
- U maju 2006. zajedno sa Ženskom mrežom Kosova osnovale smo Žensku mirovnu koaliciju, koja se do sada tri puta sastala i oglasila svojim dokumentima kojim se traži i učešće žena u pregovaračkom procesu i komentariše jedna od rundi pregovora
- U julu ove godine je naša predstavnica prisustvovala sastanku u Zagrebu koji je organizovan uz podršku UNIFEM-a i na kome je ustanovljen Ženski lobi za mir, bezbednost i pravdu u Jugoistočnoj Evropi.
- Septembra 2006. održale smo, zajedno sa Ženskom mrežom Kosova i uz podršku UNIFEM-a, konferenciju “Žene, mir, bezbednost” (Struga, Makedonija)

Nada Dabić, Esperanca, Vojvodina

Vrlo sam svesna vekovne borbe žena sveta za ostvarivanje njihovih ljudskih prava i oslobađanje od paterijahala, kao glavnog krivca za vekovne ratove širom planete.

Ono što mene boli kao predstavnicu jedne od bivših republika SFRJ jeste što smo dozvolile da izgubimo prava koje su nam naše bake i majke ostavile u nasleđe, a o kojim su mnoge žene drugih zemalja mogle samo sanjati, a mnoge i dan danas. Ali istina je da su se građanke i građani EX Jugoslavije devedesetih odrekli slavne antifašističke borbe iz

četrdesetih, što je doprinelo neljudskim događajima na kraju dvadesetog veka na tlu EX Jugoslavije.

Međunarodne organizacije čena su se izborile za mnoge Deklaracije o pravima čena, koje zemlje članice UN uporno ne primenjuju u svakodnevnom životu. Ali to i jeste globalni problem, kojim mehanizmima, a da nisu vojne intervencije, kada su u pitanju male zemlje, a da ne pominjem velike sile, koje bi ih primorale da ne budu samo deklarativne, već obavezujuće. Ja lično verujem da samo međunarodne mirovne grupe i aktivističke organizacije ujedinjene to mogu uraditi.

Dozvolite mi da kao dugogodišnja mirovna aktivistkinja iznesem svoje mišljenje o primeni Rezolucije 1325 u Republici Srbiji.

U mojoj zemlji je kao i sam naziv Republika, mnogo toga samo deklarativno. Kad to kažem, naglašavam da smo na žalost u aprilu ove godine izgubili sekularnost naše države, usvajanjem Zakona o crkvama i verskim zajednicama. Ovim zakonom nastavljena je klerikalizacija Srbije. Sadašnja vlast dozvolila je da Sroška pravoslavna crkva postane politička organizacija koja učestvuje u vršenju državne vlasti, a ovim Zakonom postala je i jedna od najmoćnijih ekonomskih sila u zemlji.

Moram konstatovati o ne priznavanju i ne primeni Rezolucije 1325 u Srbiji. Najvažniji dokaz za predhodnu tvrdnju je i to da Skupština Srbije ne samo da nije usvojila Rezoluciju, već nije htela ni da stavi u proceduri Rezoluciju Čene, mir, bezbednost.

Predpostavljam da većina Vas zna dugogodišnju aktivnost međunarodne mreže „ Čene za mir- čene u crnom“, a posebno Čene u crnom – Beograda. Kao što znate mrežu Čena u crnom Beograda čine mnoge aktivističke grupe, kao i pojedinke i pojedinci iz mnogih gradova Srbije, i EX Jugoslavije.

Sve mi i svi naši drugovi smo se okupili oko promocije antimilitarizma; antifašizma i feminističke politike. Da bi smo zajedno organizovale/ organizovali akcije protiv eksploatacije čenskog roda, diskriminacije, seksizma, nacionalizma, militarizma....

Polazeći od toga da Rezolucija praktično podržava čenske grupe koje rade na izgradnji mira, jer ukazuje uticaj rata na čene, doprinos čena u rešavanju sukoba održavanja mira. Rezolucija se može koristiti i kao međunarodni zakon, na koji se pravnici mogu pozivati u odbrani braniteljki ljudskih prava. Što je u Srbiji naročito važno. Jer moram naglasiti da su naše najpoznatije prometejke ljudskih prava: Nataša Kandić; Sonja Biserko; Biljana Kovačević-Vučo; Staša Zajović, kao i mnoge druge aktivistkinje iz drugim mesta Srbije, stalno na spisku za „ ostrel „ od strane fašističkih organizacija.

U okviru projekta „ Čene, mir, demokratija“ započetog januara 2005. g Čene u crnom se brojnim koordiniranim aktivnostima zalažu, ne samo za senzibilisanje javnosti za značaj ove rezolucije, već i za njenu striktnu primenu.

Nacrt Rezolucije „ Čene, mir, bezbednost“ na inicijativu ČUC-om su uradile stručnjakinje mirovnog pokreta i braniteljke ljudskih prava. Rezolucija je napisana 31.X 2005. g Upornim aktivizmom pridobile smo grupu poslanica Skupštine Srbije da bi istu dale u skupštinsku proceduru. Što je bila još jedna velika aktivistička pobeda mreže. Na žalost i ako je u martu 2006. predata Rezolucija, zbog opstrukcije nije do danas stavljena na usvajanje u Skupštini.

Svesne uloge čena u mirovnom procesu, na inicijativu Staše Zajović iz Beograda i Igbale Rogove iz Prištine, predstavnice Mreže čena Kosova i Čena u crnom Srbije su 6. 7. i 8 maja 2006. formirale Koaliciju čena Kosova i Srbije. Sa glavnim ciljem izgradnja trajnog mira i zajedničkog života. Ujedno rade moratorijum na odluke zvaničnih pregovora

koordinacionih timova Kosova i Srbije, u čijem sastavu nema žena. Posebno naglašavam i izuzetnu izdavačku delatnost Žena u crnom, naročito vezane za Rezoluciju 1325; Žene, mir, bezbednost.

Kao jedan od većih doprinosa na razumevanju Rezolucije 1325 nevladinog sektora, ovog puta moram izneti i primer moje mirovne grupe „Esperance“ iz Novog Sada. Mi smo jedina NVO u Srbiji koja je uspela bez donacija, da primeni svoj projekat „Moj život po mom izboru“ u srednjim školama, i to na redovnim školskim časovima iz građanskog vaspitanja. Na kojima između ostalog predajemo: Civilno društvo, Rod-pol-rodna ravnopravnost, Feminizam i drugo. U toku školske 2005/2006. godine smo u jednoj od najjačih novosadskih gimnazija „Svetozar Marković“ uradili pilot program. Zbog izuzetnih rezultata u školskoj 2006/2007. već smo ugovorili primenu projekta u još pet srednjih škola, a verujemo da ćemo i sa ostali školama uspostaviti saradnju.

Moram da naglasim da pored opstrukcije državnih institucija, osporavanja NVO Srbije u većini slučajeva neopravdano od strane političke elite, veliki problem su mediji kod nas. Njihova potpuna nezainteresovanost ili opstrukcija rada nevladinog sektora, naročito kad je upitanju njihova edukativna uloga, a posebno elektronskih medija. Što mislim da nije problem samo u Srbiji, već u celokupnoj istočnoj Evropi. Kod nas je to posebno izraženo na nacionalnoj televiziji i lokalnim medijima. Što doprinosi neobaveštenosti većine građanki i građana Srbije, između ostalog i o Rezoluciji 1325.

Ono što smo svojim dugogodišnjim aktivizmom uspele naročito u Vojvodini, kada su upitanju institucioni mehanizmi rodne ravnopravnosti, ostavljam da iznesu predstavnice institucija.

Budući da na seminaru nisu bile prisutne predstavnice/i nevladinih organizacija iz Republike Hrvatske, gospođa **Tamara Šterk** je dala kratak pregled aktivnosti i djelovanja nevladinog sektora u Republici Hrvatskoj. Naime, još 1991. godine, kada je u Hrvatskoj boravilo oko 900.000 raseljenih osoba (prognanika i izbjeglica), ženske organizacije su pružale pomoć svima neovisno o njihovoj nacionalnoj pripadnosti. Iz toga je proistekao i veliki broj drugih organizacija. Donatorske međunarodne organizacije bile su injekcija za stvaranje mogućnosti za njihovo djelovanje. Nakon primarnog nesebičnog aktivizma, 1995. godine, nastupio je period pisanja projektnih prijedloga i ispunjavanja formalnih uslova za dobijanje sredstava. Ženske udruge prednjačile su u mirovnom procesu i odigrale veliku ulogu u onome što imamo danas. Ulogu donatora od 2000. godine polako počinje preuzimati država. Danas svako ministarstvo odvaja određenu sumu novca za aktivnosti NVO-a. Međunarodnih donacija više nema ili ih ima vrlo malo, a državni proračun ne može u potpunosti pokriti sve potrebe za nesmetano djelovanje svih udruga i obim potreba svih korisnika i korisnica. Iako se oblik pomoći i karakteristike ciljanih skupina promijenio tokom zadnjih petnaest godina, zaštita ljudskih prava žena i dalje ostaje primarni cilj djelovanja ženskih organizacija.

Direktorica Agencije za ravnopravnost spolova, gospođa **Samra Filipović-Hadžić**, zahvalila je svim prezentatoricama na interesantnim i korisnim informacijama o aktivnostima poduzetim u njihovim zemljama na implementaciji Rezolucije 1325.

Naglasila je da je Rezolucija 1325 efektivno međunarodno pravo, te da sadrži 4 osnovna elementa:

1. Učešće žena u donošenju odluka i mirovnim procesima
2. Uključivanje gender perspektiva u obuku za mirovne misije

3. Zaštita djevojčica i žena (za vrijeme i nakon konflikta)
4. Uključivanje gender perspektiva u izvještavanje i rad mirovnih misija

Time je zaključen prvi dan regionalne konferencije.

21.09.2006. godine

Lista učesnika/ca:

- **Samra Filipović-Hadžić**, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine
- **Nj.E. Douglas Davidson**, OSCE Misija u Bosni i Hercegovini
- **Anja Ebnöther**, Centar za kontrolu oružanih snaga Ženeva, DCAF
- **Megan Bastick**, Centar za kontrolu oružanih snaga Ženeva, DCAF
- **Mark Guthrie**, OSCE/ODIHR
- **Nada Drobnjak**, Kancelarija za ravnopravnost spolova Republike Crne Gore
- **Tamara Šterk**, Ured za ravnopravnost spolova Republike Hrvatske
- **Jovana Trancevska**, Ministarstvo rada i socijalne politike Republike Makedonije
- **Dragana Petrović**, Savet za ravnopravnost spolova Vlade Srbije
- **Jelica Rajačić-Čapaković**, Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova Vojvodine
- **Zehra Dizdarević**, Ministarstvo zdravlja Kantona Sarajevo
- **Mubera Ušanović**, Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
- **Meliha Alić**, Komisija za jednakopravnost spolova Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine
- **Džems Sulejmanagić**, Komisija za jednakopravnost spolova Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine
- **Senad Šarganović**, Komisija za jednakopravnost spolova Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine
- **Milosava Jakovljević**, Odbor za jednake mogućnosti Narodne skupštine Republike Srpske
- **Milorad Lojović**, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine
- **Ana Vuković**, Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine
- **Ane Jakšić**, Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine
- **Milena Jurić**, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine
- **Ivana Varunek**, Ambasada Švicarske u Bosni i Hercegovini
- **Lejla Somun-Krupalija**, Nezavisni biro za humanitarna pitanja, IBHI-BiH
- **Klelija Balta**, Razvojni program Ujedinjenih nacija UNDP-BiH
- **Kika Babić-Svetlin**, Razvojni program Ujedinjenih nacija UNDP-BiH
- **Ingrid Kraiser**, OSCE/ODIHR
- **Ans Zwerver**, OSCE BiH
- **Mario Vignjević**, OSCE BiH
- **Barbara Chiarenza**, OSCE BiH
- **Elma Spahić**, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine
- **Maida Čehajić**, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine

- **Senada Odobašić**, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine
- **Jelena Milinović**, Gender centar Republike Srpske
- **Azir Mrćanović**, Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine
- **Sejda Beširević**, Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine
- **Jasminka Mujezinović**, Fondacija lokalne demokratije, Sarajevo
- **Lana Jajčević**, Udruženje žena, Banja Luka
- **Jadranka Miličević**, Fondacija Cure, Sarajevo
- **Nada Koprivica**, SOS Telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić, Crna Gora
- **Savka Todorovska**, SOZM Makedonija
- **Nataša Dokovska**, SOZM Makedonija
- **Marija Perković**, Žene u crnom, Srbija
- **Nada Dabić**, Esperanca, Vojvodina

Direktorica Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, gospođa **Samra Filipović-Hadžić**, pozdravila je sve prisutne, još jednom zahvalila OSCE/ODIHR i Misiji OSCE-a u Bosni i Hercegovini na podršci u provedbi druge faze projekta Implementacija Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 - Žene, mir i sigurnost. Zatim je dala riječ Nj.E. Douglas Davidson-u, šefu OSCE Misije u Bosni i Hercegovini.

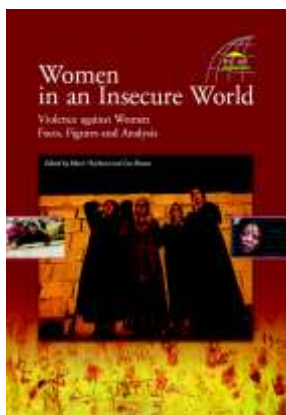
Nj.E. Douglas Davidson, šef Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini, u svom govoru naglasio je da dugotrajne posljedice oružanih sukoba uglavnom trpe žene i djevojčice. „Moguće je da mi zaboravljamo minuli rat dok gledamo na našim ekranima aktuelne stravične prizore, ali žrtve ga nikada neće zaboraviti“. Naglasio je važnost ove Rezolucije i potrebu da se razmotre njene odredbe.

Prezentirajući knjigu *Žene u nesigurnom svijetu*, Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga iz Ženeve, Ambasador Davidson je naveo da postoji veliki broj međunarodnih zakona koji se odnose na prava i zaštitu žena i djevojčica, naročito civila, od silovanja i drugih oblika zlostavljanja i nasilja na osnovu spola. „Nažalost, iako su mnoge države potpisale ove sporazume i konvencije, jako malo ih ustvari primjenjuje“.

„Rat utiče na živote ljudi na različite načine. Utiče na odnose među ljudima i remeti društvene norme. Žrtve nisu samo žene, ali su u ovakvim okolnostima one ranjivije i slabije zaštićene. Mnoge žene koje su bile žrtve ovakvog nasilja često o tome šute i prihvataju svoju situaciju, te teško o tome govore. Posljedice silovanja često prevazilaze sam čin“.

Govoreći o knjizi, rekao je da je ona napisana „u čast hrabrim pojedinkama koje su uspjele prevazići traume nasilja počinjenog nad njima, preživjeti, i pomoći drugima, te na taj način, aktivno pridonijeti izgradnji mira.“

Nakon govora Nj.E. Douglasa Davidsona, gospođa Samra Filipović-Hadžić, dala je riječ gospođi **Anji Ebnother**, zamjenici direktora Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga iz Ženeve. Gospođa Ebnother, zajedno sa gospođom **Megan Bastick**, također iz Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga iz Ženeve, prezentirale su knjigu *Žene u nesigurnom svijetu*. Također je prezentiran kratki dokumentarac o nasilju nad ženama, što je jedna od oblasti Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325.

Ṙene u nesigurnom svijetu

Centar za demokratsku kontrolu oruṗanih snaga iz Ṙeneve (DCAF) promovira **dobru upravu i reformu sektora sigurnosti**. Centar

- Provodi istraṗivanja o dobrim praksama
- Podstiče razvoj adekvatnih normi na drṗavnom i meṖunarodnom nivou
- Daje preporuke za politike i pruṗa savjete u drṗavi, kao i programe pomoći.

Partneri DCAF-a su:

- Vlade, parlamenti, civilno društvo, meṖunarodne organizacije
- Akteri iz sektora sigurnosti kao što je policija, sudstvo, granična sluṗba i vojska.

Reforma sigurnosnog sektora

Sigurnosni sektor

- Glavni sigurnosni akteri
- Menadṗment sigurnosti i nadleṗna tijela
- Pravosudne institucije i institucije koje primjenjuju zakone
- Sigurnosne snage koje nisu pravno utemeljene

Reforma sigurnosnog sektora (SSR)

- Široki koncept primijenjen u oblasti meṖunarodne razvojne pomoći, sigurnosne saradnje, izgradnje mira, promocije demokratije.
- SSR ima cilj da smanji deficit za sigurnost (neefikasno i neučinkovito pruṗanje sigurnosti ili čak pruṗanje nesigurnosti) kao i demokratske deficite (nedostatak nadgledanja sigurnosnog sektora).

Trgovina ljudima

Godišnje se vrši trgovina između **700,000 do 2 miliona** ṗena preko meṖunarodnih granica. Ako dodamo domaću trgovinu, procjene rastu na oko **4 miliona** ṗena i djevojčica godišnje.

Nasilje nad ṗenama u ṗivotnom ciklusu:

Infantilnost: selektivni abortus, ubijanje ṗenske djece, fizičko i emotivno zlostavljanje, namjerno podhranjivanje

Djetinjstvo: dječiji brakovi, sakaćenje/podvezivanje genitalija, seksualno zlostavljanje, jaz u pristupu hrani, medicinskim uslugama i obrazovanju

Adolescentnost: silovanje, seksualno napastvovanje, primorana prostitucija, trgovina ljudima, prisilni brakovi

Reproduktivni period: fizičko i emocionalno zlostavljanje žena od njihovih partnera, zlostavljanje mirazom i ubistva, napadi kiselinom, ubijanja iz časti, seksualno zlostavljanje, radno ropstvo, silovanje, legalna diskriminacija

Stariji period: zlostavljanje i eksploatacija udovica, siromaštvo penzionerki

Zašto je nasilje nad ženama ključno pitanje sigurnosti?

- Ono destabilizuje sigurnost ljudi
- Unapređuje druge oblike nesigurnosti
- Usporava razvoj

Ljudska sigurnost

Naglašavamo pravo ljudi da žive u slobodi i dostojanstvu, bez siromaštva i bijede. Priznajemo pravo svih pojedinaca i pojedinki, naročito ranjivih osoba, na slobodu od straha, sa jednakim mogućnostima za uživanje svih njihovih prava i puni razvoj njihovih ljudskih potencijala

Proizvod Svjetskog samita 2005

Ljudska sigurnost mora uzeti u obzir:

- Nasilje nad ženama i djevojčicama
- Gender nejednakosti u kontroli nad resursima
- Gender nejednakosti u moći i odnošenju odluka
- Ženska ljudska prava
- Žene (i muškarce) kao aktere, ne žrtve

„Troškovi“ nasilja u porodici

Nasilje u porodici nosi ogromne socijalne i ekonomske troškove. Oni uključuju zdravstvenu i medicinsku njegu, sudske i krivične postupke, socijalne usluge i pomoć, brigu o djeci, smještaj/skoloništa, izgubljenu produktivnost, izgubljena primanja za život.

Procjene (u US\$)

Sjedinjene Države 2002 12.6 milijardi

Engleska i Vels 2001 7.98 milijardi

Australija 2002-03 6.3 milijardi

Švicarska 1998 290 miliona*

**samo direktni javni troškovi (uglavnom troškovi sudskih procesa, policije, socijalnih usluga)*

Rezolucija Vijeća sigurnosti 1325

‘Podstiče zemlje članice da osiguraju veću zastupljenost žena na svim nivoima donošenja odluka u državnim, regionalnim i međunarodnim institucijama i mehanizmima za prevenciju, upravljanje i rješavanje konflikta ...’

Žene kao akteri sigurnosnog sektora

IZGRADNJA MIRA, POSTKONFLIKTNA REKONSTRUKCIJA

Uloge žena u izgradnji mira i postkonfliktne rekonstrukcije, te procesima pomirenja

Gender i reforma sigurnosnog sektora i uprava

- DCAF je uspostavio radnu grupu za gender i SSR
- Bilješke iz prakse, u sa radnji sa INSTRAW o genderu i reformi policije, reformi odbrane, pregledu parlamenata, itd.
- Cilj da se proizvede „priručnik“ o genderu i SSR

Aktivnosti DCAF-a

Podizanje svijesti i zagovaranje

- Distribucija knjige i dokumentarca o nasilju nad ženama
- Implementacija akcija o nasilju nad ženama u reformi sigurnosnog sektora
- Fokus na seksualnom nasilju u toku konflikta

Rad radnih grupa

Nakon pauze, učesnici seminara su podijeljeni u četiri radne grupe, prema oblastima Rezolucije 1325, kako bi definisali konkretne mjere (u području legislative, strategija/politika, statistike/indikatora, istraživanja, aktivnosti), nosioce aktivnosti, partnere i rokove, a sve u cilju postizanja napretka u svakoj od oblasti Rezolucije.

Rezultati rada radnih grupa su sljedeći:

GRUPA 1. UČEŠĆE ŽENA U DONOŠENJU ODLUKA

1. Povećati broj žena na mjestima donošenja odluka na svim razinama vlasti:

- Lokalna samouprava /lokalni ekonomski razvoj/
- Regionalna samouprava /entiteti/
- Nacionalna razina
- Međunarodna razina /EU, UN, Vijeće Evrope, ambasadorice/

2. Stvoriti uslove za veću participaciju žena u političkom životu

3. Povećati broj žena u stručnim tijelima, komisijama, radnim skupinama, upravnim odborima i tripartitnom vijeću

4. Raditi na implementaciji gendera u oblasti sudstva, vojske i policije

Legislativa:

- Donošenje, izmjena/dopuna zakona o gender statistici
- Usaglašavanje svih zakonskih i podzakonskih akata sa Zakonima o ravnopravnosti spolova

Strategije/politike:

1. Donijeti gender/rodni akcioni plan

2. Uskladiti sve strategije i politike (ekonomski, nacionalni, socijalni, zdravstveni, obrazovni razvoj, vojne strategije) na nacionalnoj i lokalnoj razini sa gender akcionim planom

Gender senzitivna statistika je preduslov za nacionalne strateške dokumente, politike i prijedloge za izmjenu zakona

- Sva nadležna tijela trebaju voditi rodno osjetljivu statistiku
- Neophodno je povećati razinu saradnje između civilnog sektora i državnih institucija na prikupljanju i obradi podataka
- U državnim statističkim uredima/institucijama uspostaviti urede za gender statistiku

Istraživanja:

Područja istraživanja:

- Politička participacija – razlog: slaba zastupljenost žena u odlučivanju
- Razlozi smanjene participacije žena na višim razinama donošenja odluka (odbori, komisije, menadžerske pozicije)

Aktivnosti:

1. Izrada i donošenje zakona o ravnopravnosti spolova (u zemljama u kojima zakon nije donesen)

Nosioci odgovornosti:

Resorna ministarstva, gender mehanizmi, nevladine organizacije, parlamentarci/ke

Vremenski period realizacije:

Jedna godina

2. Izraditi gender senzitivan jezik – nazivi profesija (u pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i zakonima/propisima)

Nosioci odgovornosti:

Resorna ministarstva, gender mehanizmi, nevladine organizacije, eksperti/ce

Vremenski period realizacije:

Jedna godina

3. Analizirati usklađivanje zakona o ravnopravnosti spolova sa ostalim zakonskim i podzakonskim odlukama

Nosioci odgovornosti:

Resorna ministarstva, gender mehanizmi, nevladine organizacije, eksperti/ce

Vremenski period realizacije:

Kontinuirano

4. Izvršiti usklađivanje postojećih strategija i politika sa zakonom o ravnopravnosti spolova i drugim međunarodnim dokumentima, koje država ima ratifikovane

Nosioci odgovornosti:

Resorna ministarstva, gender mehanizmi, nevladine organizacije, eksperti/ce

Vremenski period realizacije:

Jedna godina

5. Voditi multimedijску kampanju o finansijskim gubicima države koja ne vodi računa o rodnoj ravnopravnosti

Nosioci odgovornosti:

Resorna ministarstva, gender mehanizmi, nevladine organizacije, mediji

Vremenski period realizacije:

Kontinuirano

6. Razvijanje komunikacijskih, pregovaračkih, liderskih, i ostalih vještina žene na kroz formalnu i neformalnu edukaciju (žene u političkim strankama, žene u državnoj službi)

Nosioci odgovornosti:

Resorna ministarstva, gender mehanizmi, nevladine organizacije, eksperti/ce

Vremenski period realizacije:

Jedna godina

7. Putem regionalne saradnje osnaživati žene koje su već izabrane na pozicije u politici i društvu, kroz:

- **Kontinuiranu podršku od strane civilnog sektora**
- **Njihovo usavršavanje putem mentorskih aktivnosti**

Nosioci odgovornosti:

Vlade u regiji preko gender institucionalnih mehanizama

Vremenski period realizacije:

Kontinuirano

GRUPA 2. ZAŠTITA DJEVOJČICA I ŽENA (ZA VRIJEME I NAKON KONFLIKTA)

Legislativa:

- Sve zemlje u regionu treba da potpišu Rezoluciju 1325 (Srbija i Makedonija do sada nisu potpisale Rezoluciju 1325)
- Pekinška deklaracija, CEDAW, preporuke Vijeća Evrope, rezolucije i deklaracije
- Zakon o ravnopravnosti spolova i zakon o zaštiti od nasilja u porodici (nemaju ga još uvijek Srbija i Crna Gora)

Statistika/istraživanja:

Samo Bosna i Hercegovina i Hrvatska imaju zakonsku obavezu vođenja gender senzitivne statistike, ali se u BiH, ta odredba još ne primjenjuje u praksi. Stoga cilj je

dosljedno provođenje zakonske obaveze o vođenju statističkih podataka razvrstanih po spolu.

Cilj: Uspostavljanje baze podataka sa podacima razvrstanim po spolu

Aktivnosti:

1. Podizanje svijesti o značaju vođenja gender statistike (međunarodne kampanje, nevladine organizacije)

1.a. Sprovođenje kaznenih odredbi za ne razvrstavanje statistike po spolu

Vremenski period realizacije:

Kampanja u trajanju od godinu dana/kontinuirano

2. Stvaranje precizne baze podataka o ulozi žene u ratnim uslovima i posljedicama rata na žensku populaciju i formiranje posebnih statističkih centara

Vremenski period realizacije:

Kampanja u trajanju od godinu dana/kontinuirano

3. Provođenje medijskih kampanja, informisanje javnosti, lobiranje

Nosioci aktivnosti:

Institucionalni mehanizmi, nevladine organizacije, mediji

Vremenski period realizacije:

Juni 2007. godine

4. Implementacija potpisanih međunarodnih dokumenata i međunarodnih propisa, putem monitoringa, analize i informisanja

Nosioci aktivnosti:

Resorna ministarstva, institucionalni mehanizmi i nevladine organizacije

5. Ojačati saradnju vladinog i nevladinog sektora

Nosioci aktivnosti:

Resorna ministarstva, institucionalni mehanizmi i nevladine organizacije

6. Raditi na donošenju zakona o zaštiti od nasilja u porodici u svim zemljama regiona

Nosioci aktivnosti:

Resorna ministarstva, institucionalni mehanizmi, regionalni mehanizmi, nevladine organizacije

Cilj: Regionalno uvezivanje u cilju implementacije rezolucije 1325

Aktivnost:

- Razmjena iskustava putem obuka i edukacija
- Izrada web stranice

- Formiranje koordinacionog tijela na regionalnom nivou (sa stavljeno od međunarodnih, vladinih i nevladinih predstavnika)

Nosioci aktivnosti:
Institucionalni mehanizmi u regionu

Vremenski period realizacije:
juni 2007. godine

Cilj: upoznavanje i stalno informisanje žena o međunarodnim instrumentima zaštite

Aktivnost:

- Promocije nevladinih organizacija koje se bave zaštitom nevladinog sektora
- Javne kampanje
- Treninzi vladinog i nevladinog sektora

Nosioci aktivnosti:
institucionalni mehanizmi

Partneri:
Nevladine organizacije

Vremenski period realizacije:
Kontinuirano

GRUPA 3. OBRAZOVANJE I EDUKACIJA

Koncept obrazovanja mora biti nenasilje i tolerancija, kao i vidan se kularni pristup obrazovanju.

Legislativa:

- Svi zakoni vezani za obrazovanje (uključujući i obrazovanje na vojnim i policijskim akademijama)
- Zakoni protiv diskriminacije
- Zakoni o ravnopravnosti spolova
- Zakoni o vojsci i policiji (neophodno je ugraditi u te zakone stavove Rezolucije 1325)

Strategije/politike

- Strategije za borbu protiv nasilja
- Reforme državne uprave
- Reforme oružanih snaga i službi bezbjednosti
- Nacionalni plan za ravnopravnost spolova
- Na svim nivoima vlasti potrebno je obezbjediti odgovarajuću zastupljenost žena

Statistika/istraživanja:

- Uspostaviti bazu podataka o zastupljenosti spolova u strukturama vlasti i u tijelima koja donose odluke koje se tiču obrazovanja i obrazovnih ustanova;
- Uspostaviti bazu podataka o zastupljenosti spolova u policiji, vojsci i diplomatskim misijama;
- Uvesti obavezu uvođenja gender statistike u institucije koje vide statističku evidenciju;
- Prikupljanje i analiza podataka o ulozi žena u ratnim stradanjima i njihovim doprinosu izgradnji mira, kao i o posljedicama rata na žensku populaciju u našim državama;
- Analiza obrazovnim programima, prema Rezoluciji 1325;
- Istraživanje javnog mnijenja o razumijevanju Rezolucije 1325;
- Istraživanje medijske slike primjene Rezolucije 1325

Aktivnosti:

- Priprema programa i treninzi trenera;
- Edukacija (državna uprava, parlament, obrazovne institucije, vojska, političke partije, mediji);
- Kursevi za nenasilnu komunikaciju i pregovaranje;
- Izrada propagandnog materijala o Rezoluciji 1325 i ljudskim pravima
- Sprovođenje kampanja:
- Jačanje svijesti za primjenu Rezolucije 1325
- Promociju tolerancije i ljudskih prava
- Podršku žrtvama rata i nasilja
- Uključivanje žena u provođenje Rezolucije 1325
- Osnativanje žena za uključivanje na rukovodeća mjesta u odlučivanju
- Monitoring

PARTNERI:

- Vladine institucije
- Državni vrh
- Gender mehanizmi
- Ostale institucije
- Mediji
- Nevladine organizacije
- Donatori

RESURSI:

Država – Zakoni, mandati, budžet, sistem

Nevladine organizacije – Znanje, aktivizam, umrežavanje, vještine

Mediji – Vidljivost

Između navedenih elemenata neophodno je ostvariti partnerstvo

Odgovornost:

Država: normativna/legislativa
donošenje i izmjena zakona

strategije/politike
donošenje i primjena

statistika i kampanje

NGO: monitoring, ankete, istraživanja, umrežavanje, kampanje

DRŽAVA	MIX	NGO
--------	-----	-----

Vremenski period realizacije:

Četiri godine/jedan izborni krug/ godišnje izvještavanje

GRUPA 4. UKLJUČIVANJE GENDER PERSPEKTIVA U OBUKU ZA MIROVNE MISIJE

- Identifikovati i analizirati međunarodne organizacije i projekte koji se sprovode u regiji
 - Formirati radnu grupu sa stavljenu od vladinog i nevladinog sektora i predstavnika međunarodnih organizacija; radna grupa treba izraditi preporuke i smjernice za aktere
 - Hitno donijeti obavezujuće odluke o primjeni Rezolucije 1325 (članovi 5,6,7,15)
 - Domaće institucije su obavezne donijeti akte kojima će se obavezati na provođenje Rezolucije 1325
 - Uvesti obavezan angažman savjetnika za spolna pitanja pri svim međunarodnim institucijama i organizacijama u regiji (dat je prijedlog da se na tu funkciju imenuju žene u skladu sa specijalnim afirmativnim mjerama), koji će imati obavezu nadzora i kontrole nad primjenom pomenutih dokumenata
 - Imenovane savjetnice imaju obavezu izvještavanja javnosti
 - Ukoliko dođe do kršenja pravila imenovane osobe izvještavaju savjet bezbjednosti
 - Propisati obavezne memorandume o saradnji sa međunarodnim organizacijama, sa relevantnim institucijama vlasti i vaninstitucionalnim partnerima u regiji
 - Provesti statistička istraživanja o razvrstana po spolu o svim obavezama iz Rezolucije 1325 sa posebnim naglaskom na mirovne misije
 - Insistirati na konceptu humane bezbjednosti
 - Provoditi kampanje i promotivne edukacije
- Participatorni pristup/partnerstvo